

УДК 336.717.061:330.131.7

Л. О. Вдовенкокандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та кредиту,
Вінницький національний аграрний університет, Україна
vdovenko_larisa@mail.ru

КРЕДИТНІ РИЗИКИ В СИСТЕМІ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ

Анотація. Автором проаналізовано різні підходи до визначення сутності кредитних ризиків, визначено причини їх виникнення та шляхи усунення. За результатами аналізу великого масиву статистичного матеріалу визначено тенденцію до зростання останніми роками в Україні кількості проблемних позик у кредитних портфелях більшості банків, що підвищує ризик скорочення їх ресурсного потенціалу. На основі вивчення досвіду розвинутих країн, які мають міцну банківську систему, зроблено висновок, що українські банки для забезпечення свого стабільного та ефективного функціонування повинні виробляти стратегію і тактику управління кредитною діяльністю, спрямовану на мінімізацію та уникнення ризиків. У статті окреслено основні методи управління ризиками, що використовуються в банківській практиці, серед яких: диверсифікація, лімітування, концентрація, страхування, створення резервів за кредитними операціями банків, хеджування. Особливу увагу приділено управлінню кредитними ризиками, що виникають в аграрному секторі економіки.

Ключові слова: банківська система, кредитні ризики, кредитний портфель, диверсифікація, лімітування, страхування.

Л. А. Вдовенкокандидат экономических наук, доцент кафедры финансов и кредита,
Винницкий национальный аграрный университет, Украина

КРЕДИТНЫЕ РИСКИ В СИСТЕМЕ БАНКОВСКОГО КРЕДИТОВАНИЯ

Аннотация. Автором проанализированы разные подходы к определению сущности кредитных рисков, определены причины их возникновения и пути устранения. По результатам анализа большого массива статистического материала определена тенденция к росту в последние годы в Украине количества проблемных займов в кредитных портфелях большинства банков, что повышает риск сокращения их ресурсного потенциала. На основе изучения опыта развитых стран, которые имеют устойчивую банковскую систему, сделан вывод о том, что украинские банки для обеспечения своего стабильного и эффективного функционирования должны вырабатывать стратегию и тактику управления кредитной деятельностью, направленную на минимизацию и избежание рисков. В статье очерчены основные методы управления рисками, которые используются в банковской практике, а именно: диверсификация, лимитирование, концентрация, страхование, создание резервов по кредитным операциям банков, хеджирование. Особое внимание уделено управлению кредитными рисками, которые возникают в аграрном секторе экономики.

Ключевые слова: банковская система, кредитные риски, кредитный портфель, диверсификация, лимитирование, страхование.

Larysa Vdovenko

Ph.D. in Economics, Associate Professor, Vinnitsa National Agrarian University, Ukraine

CREDIT RISKS IN THE BANK LENDING SYSTEM

Abstract. The high risk of credit transactions indicates the growth in the share of overdue loans (in five times average) in the credit portfolios of Ukraine's banks. A classification of agriculture loans as the most risky, the proportion of loans to agricultural enterprises in total loans declined rapidly – from 6,7% in 2005 to 0,9% in 2009, and in 2011 – is only 1,5%.

Bank's risk associated with unprofitable agricultural sector, the lack of liquidity in the mortgage and efficient producers of insurance of agricultural production, prevents the development of credit relations. Solving this problem is complicated by inadequate legislation in matters of guaranteeing repayment, lack of integrated risk banking institutions and banking practices in the usage of management practices that effectively reduce the high risk possibility.

Improving the efficiency of farmers and borrowers credit risk mitigation banks contribute the full insurance of agricultural risks and property companies. Unification of large number of methodologies to assess credit risk in a single system with a mandatory consideration of industry specific and comprehensive usage of various risk management techniques in the process of lending activities will improve the efficiency of both individual banking institutions and the banking system as a whole and improve relations with agricultural credit sector.

Key words: banking system; credit risk; loan portfolio diversification; limiting; insurance.

JEL Classification: M40

Постановка проблеми. В умовах побудови ринкової моделі економіки всім сферам банківської діяльності притаманні ризики, а особливо це стосується найбільш доходної сфери – кредитної діяльності. Кредитні ризики займають домінуючу позицію в системі банківських ризиків, тому зростання потреби економічних суб'єктів у кредитуванні вимагає від банківських установ ефективного управління ними – вчасно виявляти, запобігати і мінімізувати.

Отже, визначення рівня ризиковості кредитної діяльності належить до пріоритетних стратегічних завдань банківської установи, що в подальшому визначає її конкурентоспроможність і стабільний розвиток. З огляду на це дослідження сутності кредитних ризиків та методів управління ними є вкрай нагальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження теорії і практики управління ризиками здійснено в

роботах вітчизняних учених О. Ареф'єва, Л. Алексеєнко, І. Балабанова, І. Бланка, В. Вітлінського, Н. Внукова, П. Грабовського, А. Степаненко, Л. Примостки та ін. Серед зарубіжних дослідників, що займаються цією проблематикою, найбільший інтерес становлять роботи таких авторів, як: К. Дж. Барлтруп (K. Barltrop), Е. Дж. Долан (E. Dolan), Т. У. Кох (T. Koch), К. Д. Кемпбелл (K. D. Campbell), Р. Дж. Кемпбелл (R. J. Campbell), Д. МакНотон (D. MakNoton), Ж. Матук (J. Matouk), Ж. Рівуар (J. Rivoire), Дж. Сінкі (J. Sinki). В опублікованих наукових працях досліджуються сутність кредитного ризику та методи його оцінки у процесі надання кредитів.

Проте слід зазначити, що досі остаточно невирішеними залишаються галузеві аспекти кредитного ризику та їх вплив на обсяги кредитування суб'єктів господарювання.

Метою статті є дослідження сутності поняття «кредитний ризик», аналіз використовуваних у банківській практиці методів управління ними та вплив ризиків на обсяги кредитування підприємств аграрної сфери економіки.

Основні результати дослідження. В економічній літературі представлено різні тлумачення поняття «ризик».

Наприклад, Т. О. Білик та Л. В. Савченко визначають ризик як усвідомлену можливість небезпеки виникнення непередбачених втрат очікуваного прибутку, майна, грошей у зв'язку з випадковими змінами умов економічної діяльності, несприятливими обставинами [1].

На думку В. В. Коваленко, ризик – це «об'єктивно-суб'єктивна категорія, яка стосується діяльності суб'єктів, пов'язаної із подоланням невизначеності та конфліктності в ситуації неминучого вибору» [2].

В Економічній енциклопедії (за ред. С. В. Мочерного) ризик визначається як «атрибут прийняття рішення у ситуації невизначеності»; банківський ризик – як «загроза втрат, пов'язаних із специфікою банківських операцій, які здійснюють кредитні установи», а кредитний ризик – як «ризик небезпеки неповернення позичальником отриманого кредиту та відсотків за нього в передбачені кредитною угодою терміни» [3].

Подібне трактування кредитного ризику надається у фінансовому словнику за ред. А. Г. Загороднього, де вказано, що кредитний ризик – це «ризик невиконання позичальником його зобов'язань щодо кредитора; можливість відмови позичальника від сплати процента за кредит і повернення самого кредиту» [4].

Отже, кредитний ризик обертається фінансовою небезпекі переважно для кредитора, що виявляється в недоотриманні фінансових ресурсів у разі несплати позичальником основного боргу та процентів за ним. Враховуючи те, що ринковим відносинам притаманні невизначеність і нестабільність на грошово-кредитному ринку, перед банківськими установами постає стратегічне завдання – вчасно виявляти і ефективно управляти ризиками. Адже поява кредитних ризиків, на думку Л. Прийдун, «спричинена, насамперед, допущеними помилками при оцінці кредитоспроможності позичальників, несвоєчасним виявленням проблемних кредитів і недостатністю створених під них резервів, а також недосконалістю кредитного контролю в банках» [5].

На жаль, у нинішніх умовах основним головним боєм фінансистів є проблемні кредити, частка яких, за даними Асоціації українських банків (АУБ), становить 4,2% (близько 1,8 млрд. грн.) усього кредитного портфеля. Для порівняння: в європейських банках максимально допустимим вважається частка, що не перевищує 2% [6].

За станом на 01.01.2012 р. прострочені кредити банків становили 79,3 млрд. грн., або 9,6% загальної суми їх кредитних вкладень. Починаючи з 01.01.2008 р. і до 01.01.2011 р. прострочена заборгованість банків в Україні постійно зростала. За станом на 01.07.2011 р. порівняно із 01.01.2008 р. вона збільшилася від 6 357 млн. грн. до 86 354 млн. грн., тобто майже у 13,6 раза, тоді як кредитні вкладення банків зросли лише в 1,6 раза (від 485 368 млн. грн. до 792 047 млн. грн.). І тільки за результатами другого півріччя 2011 р. відбулося певне поліпшення стану кредитних вкладень банків: за зростання обсягів кредитних вкладень на 104,5% (від 755 030 млн. грн. на 01.07.2011 р. до 827 596 млн. грн. на 01.01.2012 р.) прострочена заборгованість за кредитами скоротилася на 6,95% (від 84 851 млн. грн. до 80 359 млн. грн.). За весь період, що аналізується, частка прострочених кредитів у загальній сумі наданих банками кредитів коливалася в межах від 1,3% (за станом на 01.01.2008 р.) до 11,2% (за станом на 01.01.2011 р.) і залишається значною дотепер [7].

Зростання останніми роками кількості проблемних позик у кредитних портфелях більшості банків підвищує ризик ліквідності банку і є реальною загрозою масового вилучення коштів вкладниками, що призводить до скорочення ресурсного потенціалу банківської установи. Проблеми у взаємовідносинах банків з одними клієнтами (пози-

чальниками) відбиваються на взаємовідносинах з іншими клієнтами (вкладниками, іншими банками), що підриває імідж та надійність банківської установи через неможливість виконання нею своїх зобов'язань.

Досвід розвинутих країн, які мають міцну банківську систему, свідчить, що обов'язковою умовою стабільного, ефективного функціонування банків у довгостроковій перспективі є формування кредитної політики, що має будуватися з урахуванням стратегії і тактики у сфері управління кредитною діяльністю.

Кредитну політику Ю. Бугель визначає «як розробку та реалізацію системи заходів з управління кредитним процесом комерційного банку, тобто процесом, що охоплює всі основні етапи формування кредитного портфеля і має стратегічними цілями забезпечення дохідності кредитних операцій та зниження кредитного ризику» [8].

Від стану кредитного портфеля залежить ліквідність, дохідність операцій і фінансова стабільність банківської установи, а його формування визначається кредитною діяльністю банку, постійним моніторингом складу та якості позик у динаміці з метою пошуку шляхів мінімізації кредитних ризиків.

Прагнучи до мінімізації ризиків банківської діяльності й не маючи для цього суттєвих важелів, банки спрямовують свої зусилля на власних клієнтів, максимально експлуатуючи їх можливості. Підвищені відсотки, різні комісії, додаткові умови, що обмежують права клієнтів, – усе це інструменти, за допомогою яких банки намагаються забезпечити свій захист від негараздів економічної, політичної чи будь-якої іншої ситуації [9].

Саме така практика негативно позначається на кредитних відносинах і не сприяє зростанню кількості клієнтів банків. Особливо це торкається підприємств аграрного сектору економіки, які, зважаючи на специфічні особливості виробничої діяльності, найбільш зацікавлені у кредитних ресурсах, однак через обтяжливі вимоги до позичальників не спроможні їх виконувати та знаходяться поза інтересами банків. Крім того, стримуючим фактором у взаємовідносинах аграрних підприємств із банківськими установами залишаються високі процентні ставки і застосований банком механізм ціноутворення.

Американський економіст Дж. Ф. Сінкі (*J. Sinki, 1994*) звертав увагу на необхідність взаємодії між процентним та кредитним ризиками. Він зазначав, що «...використовування в угоді про позику механізм ціноутворення повинен узгоджуватися із платоспроможністю позичальника. Застосування плаваючих відсотків у договорі з позичальником, який схильний до процентного ризику, збільшує шанси на неповернення позики і суперечить основній меті кредитування: завершити операцію та повернути гроші» [10].

Аналіз якості кредитного портфеля банківської системи України за останні шість років показує, що за 2006–2011 рр. обсяг наданих кредитів збільшився приблизно втричі, а прострочена заборгованість за кредитами в абсолютному вираженні – у 19, а у відносному – у сім разів. Якщо в докризовий період (2006–2008 рр.) прострочена заборгованість становила 2%, то у 2009 р. вона склала 9,4%, у 2010 р. – 11,2%, а у 2011 р. – 9,6%. Отже, прострочена заборгованість за кредитами в посткризовий період у середньому збільшилася у п'ятеро [11].

У структурі кредитного портфеля банківських установ частка кредитів, наданих суб'єктам господарювання, у загальній сумі кредитів станом на 01.01.2012 р. сягає 70,4%, збільшившись протягом останніх трьох років на 13,5%. Частка кредитів, наданих підприємствам АПК, у загальній сумі наданих кредитів динамічно скорочувалася – від 6,7% у 2005 р. до 0,9% у 2009 р., а у 2011 р. ця частка залишається незначною і становить 1,5% [12].

Небажання банків співпрацювати саме з аграрним сектором пов'язане із віднесенням цієї галузі до найбільш ризикової, яка завдає банкам значних втрат і збільшує їх кредитні ризики, що позначається на обсягах кредитування. Ризик банків, пов'язаний із збитковістю галузі сільського господарства, відсутністю ліквідної застави у

товаровиробників та ефективного механізму страхування сільськогосподарського виробництва, перешкоджає розвитку кредитних відносин і перетворює аграрний сектор на непривабливий для інвестицій.

Сьогодні вирішення цієї проблеми ускладнюється через недосконалість законодавчої бази в питаннях гарантування повернення кредитів, відсутність єдиних підходів до оцінки ризиків банківськими установами та застосування незначної кількості методів управління, що звужує можливості дієвого ефективного управління ними.

Основними методами управління ризиками, що використовуються в банківській практиці, є диверсифікація, лімітування, концентрація, страхування, створення резервів за кредитними операціями банків та хеджування.

Метод диверсифікації полягає в розподілі кредитного портфеля серед широкого кола позичальників, які відрізняються один від одного як за характеристиками (розмір капіталу, форма власності), так і за умовами діяльності (галузь економіки, географічний регіон).

Лімітування, як метод управління кредитним ризиком, дозволяє встановити максимально допустимий розмір наданих позик, що дає змогу обмежити ризик. Завдяки встановленню лімітів кредитування банки можуть уникнути критичних втрат унаслідок необдуманого концентрування будь-якого виду ризику, а також диверсифікувати кредитний портфель і забезпечити стабільні прибутки. Ліміти зазвичай встановлюються за видами кредитів, категоріями позичальників або групами взаємопов'язаних позичальників за кредитами в окремі галузі, географічні території, за найбільш ризиковими напрямками кредитування. На практиці кредитний ризик банку обмежується встановленням ліміту загального розміру кредитного портфеля, величини кредитних ресурсів філії банку й т. ін.

Протилежною диверсифікації за економічним змістом є концентрація, сутність якої полягає у зосередженні кредитних операцій банку в певній галузі чи групі взаємопов'язаних галузей, на географічній території або кредитування певних категорій клієнтів. Формуючи кредитний портфель, слід додержувати певного рівня концентрації, оскільки кожний банк працює в конкретному сегменті ринку і спеціалізується на обслуговуванні певної клієнттури.

Визначення оптимального співвідношення між рівнями диверсифікації та концентрації кредитного портфеля банку є завданням, яке має вирішувати менеджмент кожного банку залежно від обраної стратегії, можливостей і конкретної економічної ситуації у країні.

Управляти кредитним ризиком можна через страхування кредитного ризику у страховій компанії з передачею їй ризику та страхування кредитного ризику із використанням похідних фінансових інструментів (опціони, свопи).

Хеджування як метод управління ризиками спрямований на їх подолання або утримання на прийнятному рівні, отримання прибутку за рахунок одночасного і протилежного спрямування кредитних угод на строковому ринку та ринку реального товару.

Найбільш важливим і використовуваним методом управління кредитними ризиками у банківській практиці є створення резервів для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків, що дозволяє визнати витрати для відображення реального результату діяльності банку з урахуванням погіршення якості його активів або підвищення рівня ризику кредитних операцій.

Отже, погіршення впродовж останніх років фінансового стану банківських установ (у 2009–2011 рр. їх діяльність в Україні все ще залишалася збитковою, хоч сума збитку скоротилася від 38 450 млн. грн. у 2009 р. до 7 708 млн. грн. у 2011 р.), невиконання ними економічних нормативів, банкрутство деяких із них спричинено не лише негативним впливом світової фінансової кризи, а й збитковістю кредитної діяльності через недосконалу систему оцінки кредитних ризиків і відсутність ефективної системи контролю за ними під час кредитних операцій.

З огляду на це Л. В. Кузнєцова вважає, що одним із завдань динамічного розвитку банківської системи в умовах

глобалізації є «розробка методології та методики оцінювання фінансових ризиків, що в кінцевому підсумку впливає на збільшення наданих фінансових послуг, а саме: реформування процедури банкрутства; нормативне регулювання щодо забезпечення виконання зобов'язань позичальників за кредитними договорами з метою підвищення захисту прав кредитора та вкладників банків; забезпечення повноцінного функціонування агентства кредитних історій; створення умов для підвищення якості кредитного аналізу платоспроможності позичальників і забезпеченості кредитів» [13].

На думку Ю. В. Єфімової (Yu. V. Efimova), «серед причин низької якості, а інколи й повної відсутності у банків власних внутрішніх методик, що регламентують порядок оцінки вірогідності дефолту позичальників, можна назвати недоліки методичного забезпечення... Проблема в тім, що банки замість належної організації процедури оцінки кредитоспроможності позичальників з урахуванням як вітчизняного, так і зарубіжного досвіду, підганяють методики, що розробляються, під рівень створеного власного кредитного портфеля, прагнучи мінімізувати відрахування в резерви за позиками» [14].

Для зменшення кредитних ризиків при кредитуванні, вважає С. В. Соколов (E. V. Sokolov), необхідно комплексно оцінювати кредитоспроможність підприємства-позичальника і «зосереджувати зусилля на аналізі причин зниження кредитоспроможності підприємства-позичальника (сфери керівництва), так і сфери наслідків, які підтверджують об'єктивні можливості щодо повернення кредиту. Такий підхід збільшує кількість відмов у наданні кредиту, проте зменшує кількість проблемних кредитів для банку та підприємства-позичальника, що ризикує своїми фінансовими і матеріальними ресурсами через необ'єктивну оцінку своїх потенційних можливостей» [15].

Висновки. Отже, кредитна діяльність банків пов'язана з ризиками, які призводять до погіршення фінансового стану всієї банківської системи, що позначається на якості кредитного портфеля та різко скорочує ресурсний потенціал банківських установ. Управління кредитними ризиками передбачає їх оцінку і комплексне застосування різних методів їх мінімізації у процесі здійснення кредитної діяльності, що сприятиме підвищенню ефективності функціонування як окремого банку, так і банківської системи у цілому.

Особливим має бути підхід до управління кредитними ризиками в аграрному секторі економіки. Банки повинні кваліфіковано визначати рівень ризику кредитних операцій, оцінюючи фінансовий стан позичальників та вартість застави, беручи до уваги специфіку галузі. Саме повномасштабне страхування аграрних ризиків і майна підприємств сприятиме підвищенню ефективності діяльності позичальників та захистить інтереси банків, зменшуючи кредитні ризики.

Нині в Україні банки оцінюють кредитний ризик, спираючись на власні методики, інколи недооцінюючи кредитоспроможність клієнта, тому уніфікація значної кількості існуючих методик оцінки кредитних ризиків в єдину систему відповідно до вітчизняних умов і стандартів Базельського комітету дасть змогу вирішити цю проблему. Головна роль у системі управління кредитними ризиками відводиться професіоналізму банківських працівників, які повинні на ранніх етапах кредитного процесу виявляти ознаки зародження фінансових труднощів у позичальників та вчасно вживати відповідних заходів щодо захисту економічних інтересів банку.

Література

- Білик Т. О. Методи мінімізації кредитних ризиків банків / Т. О. Білик, Л. В. Савченко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2012. – № 3(130). – С. 45–54.
- Коваленко В. В. Методологічні засади організації системи ризик-менеджменту в банках / В. В. Коваленко, Л. В. Кузнєцова, Я. Є. Вербицька // Формування ринкових відносин в Україні. – 2012. – № 5/1(132). – С. 74–81.
- Економічна енциклопедія: у 3-х т. Т. 3 ; редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К. : Академія, 2001. – 848 с.

4. Загородній А. Г. Фінансовий словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк, Т. С. Смовженко. – 4-те вид., випр. та доп. – К.: Т-во «Знання, КОО»; Л.: Вид-во Львів банк. ін-ту НБУ, 2000. – 566 с.
5. Прийдун Л. Особливості виникнення кредитного ризику в сучасних умовах та управління проблемною заборгованістю / Любов Прийдун // Світ фінансів. – 2010. – Вип. 3. – С. 39–49.
6. Марцин В. С. Проблеми законодавчого регулювання кредитного ринку України / В. С. Марцин // Економіка. Фінанси. Право. – 2010. – № 3. – С. 25–29.
7. Герасименко Р. Проблемні позики та прогнозування їх частки в кредитному портфелі банку / Раїса Герасименко, Марія Дегтярьова // Вісник НБУ. – 2012. – № 4. – С. 40–46.
8. Бугель Ю. Реалізація стратегічних цілей кредитної політики як основа концепції формування кредитного портфеля комерційних банків / Юлія Бугель // Світ фінансів. – 2012. – № 1. – С. 84–92.
9. Діба М. Безпека банківської діяльності та умови її організації в Україні / Михайло Діба, Світлана Яременко // Банківська справа. – 2012. – № 1. – С. 13–23.
10. Синки Дж. Ф. Управление финансами в коммерческих банках / Дж. Ф. Синки ; пер. с англ. / Под ред. Р. Я. Левиты, Б. С. Пинкерса. – М.: Catalaxy, 1994. – 575 с.
11. Данилишин В. Проблеми управління простроченими кредитами та шляхи їх розв'язання / Володимир Данилишин, Оксана Стефанків // Банківська справа. – 2012. – № 3(105). – С. 66–73.
12. Основні показники діяльності банків України на 1 січня 2012 року // Вісник НБУ. – 2012. – № 2. – С. 39.
13. Кузнецова Л. В. Вплив глобалізаційних процесів на фінансову стійкість банківської системи / Л. В. Кузнецова, В. В. Коваленко // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 2. – С. 264–272.
14. Ефимова Ю. В. Внутренний рейтинг в системе управления кредитным риском [Электронный ресурс] / Ю. В. Ефимова. – Режим доступа: http://www.reglament.net/bank/credit/2010_2_article.htm
15. Соколов Е. В. Комплексная система оценки кредитоспособности заемщика / Е. В. Соколов, Н. И. Анголенко // Российское предпринимательство. – 2001. – № 2(14). – С. 69–78.

Стаття надійшла до редакції 14.02.2013

References

1. Bilyk, T. O. (2012). Methods to minimize credit risk. *Formation of Market Relations in Ukraine*, 3(130), 45-54 (in Ukr.).
2. Kovalenko, V. V. (2012). Methodological principles of risk management in banks. *Formation of Market Relations in Ukraine*, 5/1(132), 74-81 (in Ukr.).
3. *Economic Encyclopedia* (2001). In S. V. Mochernyi (Ed.). Kyiv: The Academy (in Ukr.).
4. Zahorodniy, A. G. (2000). *Financial Dictionary*. Kyiv: Knowledge (in Ukr.).
5. Pryidun, L. (2010). Features of credit risk under current conditions and management of bad debts. *World of Finance*, 3, 39-49 (in Ukr.).
6. Marcin, V. S. (2010). The legislative regulation of the credit market in Ukraine. *Economy. Finance. Law*, 3, 25-29 (in Ukr.).
7. Gerasymenko, R. (2012). Problem loans and prediction of their share in the loan portfolio of the bank. *Bulletin of the National Bank of Ukraine*, 4, 40-46 (in Ukr.).
8. Bugel, Yu. (2012). Implementation of strategic objectives of monetary policy as the basis of the Concept of the loan portfolio of commercial banks. *World of Finance*, 1, 84-92 (in Ukr.).
9. Dyba, M., & Yaremenko, S. (2012). Security banking and conditions of its organization in Ukraine. *Banking Business*, 1, 13-23 (in Ukr.).
10. Sinki, J. F. (1994). *Management Finances at Commercial Bank*. In R. Ya. Levita, B. S. Pincers (Eds.). (Trans. from Eng.). Moscow: Catalaxy (in Rus.).
11. Danylyshyn, V., & Stefankin, O. (2012). Problems of overdue loans and solutions. *Banking Business*, 3(105), 66-73 (in Ukr.).
12. Key indicators of banks of Ukraine on January 1, 2012. *Bulletin of the National Bank of Ukraine*, 2, 39 (in Ukr.).
13. Kuznetsova, L. V., & Kovalenko V. V. (2012). Impact of globalization on the financial stability of the banking system. *Actual Problems of Economy*, 2, 264-272 (in Ukr.).
14. Efimova, Yu. (2010). *The internal rating in the control system by a credit risk*. Retrieved from http://www.reglament.net/bank/credit/2010_2_article.htm
15. Sokolov, E. V. (2001). Complex system of estimation of borrower's solvency. *Russian Entrepreneurship*, 2(14), 69-78 (in Rus.).

Received 14.02.2013

УДК 336.115:658.153

Г. О. Роганова

кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри фінансів,
Донбаська державна машинобудівна академія,
Краматорськ, Україна
annaroganova@mail.ru

СТРАТЕГІЯ ФІНАНСУВАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ: ПОЗИЦІЯ ПЕРСОНАЛІСТІВ

Анотація. У статті розглядаються питання фінансування оборотних активів підприємств. Здійснено моделювання стратегій фінансування оборотних активів із позиції інституціоналізму та персоналізму. Виявлено вплив структури капіталу на визначення стратегії фінансування.

Ключові слова: оборотні активи, структура капіталу, стратегія фінансування, інституціоналізм, персоналізм.

А. А. Роганова

кандидат экономических наук, старший преподаватель кафедры финансов, Донбасская государственная машиностроительная академия, Краматорск, Украина

СТРАТЕГИЯ ФИНАНСИРОВАНИЯ ОБОРОТНЫХ АКТИВОВ: ПОЗИЦИЯ ПЕРСОНАЛИСТОВ

Аннотация. В статье рассматриваются вопросы финансирования оборотных активов предприятия. Осуществлено моделирование стратегий финансирования оборотных активов с позиций институционализма и персонализма. Определено влияние структуры капитала на определение стратегий финансирования.

Ключевые слова: оборотные активы, структура капитала, стратегия финансирования, институционализм, персонализм.

Ganna Roganova

Ph.D. in Economics, Senior Lecturer, Finance Department, Donbas State Engineering Academy, Kramatorsk, Ukraine

CURRENT ASSETS FINANCING STRATEGY: POSITION OF PERSONALISTS

Abstract. Introduction. The one of the financial management's main tasks of the company is to determine the optimal strategy for current assets financing. **Purpose.** The purpose of the article is to identify the impact of the institutionalists and personalists views difference on the formation of the current assets financing strategy. **Results.** The existing differences in the institutionalists and personalists approaches to the definition of the term «capital» allow attributing the current liabilities in the internal calculations to the shareholders' equity of a company. On the basis of the existing current assets' financing strategies there were developed the system of balance equations and a final measure of the financing in two ways of liabilities structure of the company: from the standpoint of institutionalism and personalism. **Conclusions.** Depending on the users – the company or its owners – there can be the choice of one (institutionalists position) or another (personalist position) approach to mechanism of the current assets' financing strategy determining.

Key words: current assets; capital structure; funding strategy; institutionalism; personalism.

JEL Classification: G32, P13